

Rok 2018 jest dla samorządów terytorialnych rokiem szczególnym. 100 lat temu Polska odzyskała niepodległość. W tamtym okresie odradzał się także samorząd terytorialny. Z kolei 20 lat temu, 5 czerwca 1998 r., uchwalona została ustawa o samorządzie powiatowym – usamorzadowione zostały wspólnoty powiatowe.

Z tych okazji 11 września br. na Zamku Królewskim w Warszawie odbyło się Zgromadzenie Jubileuszowe Związku Powiatów Polskich.

Zorganizowały je Związek Powiatów Polskich oraz Biuro Programu Niepodległa.

Obradom przewodniczył **Ludwik Węgrzyn**, prezes Zarządu ZPP, starosta bocheński.

Oprócz delegatów, w posiedzeniu wzięli udział zaproszeni goście. Wśród powitanych przez prezesa osób znaleźli się: **Andrzej Dera**, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP; **dr Jowanka Jakubek-Lalik** z Zakładu Nauk Administracji na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego; **Antoni Jankowski**, honorowy prezes Związku Powiatów Polskich, pierwszy prezes Zarządu ZPP; **dr Mieczysław Janowski**, przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej Senatu RP I kadencji; **Władysław Kosiniak-Kamysz**, poseł na Sejm RP, prezes PSL; **Kazimierz Kotowski**, poseł na Sejm RP, były prezes Zarządu Związku Powiatów Polskich oraz starosta opatowski; **Jan Kowalski**, dyrektor Biura Programu Niepodległa; **Krzysztof Kwiatkowski**, prezes Najwyższej Izby Kontroli; **prof. UKSW dr hab. Irena Lipowicz**, kierownik Katedry Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego Wydział Prawa i Administracji UKSW, rzecznik praw obywatelskich w latach 2010-2015; **Andrzej Maciejewski**, przewodniczący sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej; Andrzej Pająk z senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej; **prof. dr hab. Marek Michalski**, dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego UKSW); **Andrzeja Pajaka** z Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej Senatu RP IX kadencji; **Leszek Świętalski** ze Związku Gmin Wiejskich RP; **dr Mariusz Szyrski** z Katedry Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego Wydział Prawa i Administracji UKSW; **Janusz Tomaszewski**, minister spraw wewnętrznych i administracji w latach 1997-1999; **Stanisław Trociuk**, zastępca rzecznika praw obywatelskich; **Zdzisława Wasążnik**, dyrektor Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego w Ministerstwie Finansów.

- *Proszę Państwa, mamy 20 lecie samorządu powiatowego i wydawać by się mogło, że to nie tak wiele lat. Ale u podstaw tych 20 lat tego współczesnego powiatu istnieje i funkcjonuje np. powiat sandomierski powołany w XIII wieku. Powiaty przetrwały zabory, I i II wojnę światową a 20 lat temu odrodziły się jako kolejny element samorządu terytorialnego.* – mówił **Ludwik Węgrzyn**, otwierając posiedzenie. Prezes podkreślał, że w tym roku, gdy obchodzimy 100 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości powiaty są szczególnie ważne. - *Proszę pamiętać, że przez niemal 30 lat niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej Polskę kształtuje samorząd, w tym od 20 lat samorząd powiatowy. Brońmy tego, gdyż najlepszą reformą, która się udała była reforma samorządu terytorialnego.* – akcentował. Jak podkreślał szef ZPP, ten sukces to nie tylko zasługa starostów, ale i radnych powiatowych. Ich wspólna działalność, w ocenie Ludwika Węgrzyna, jest wielką mądrością. Natomiast zadania, które powiaty dostały były wyzwaniem. - *Powiaty otrzymały zadania najtrudniejsze: zdewastowane szpitale, niedofinansowaną oświatę, zniszczone drogi, narastające bezrobocie. Bez względu na to, jakich epitetów będą używać w odniesieniu do samorządu powiatowego, to nikt nie odbierze nam dobrych dróg, oddłużonych szpitali i dobrze funkcjonującej oświaty ponadpodstawowej.* - zaznaczał.

Z kolei **Jan Kowalski** zwracał uwagę na znaczenie jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Zauważał, że Polacy w całym kraju rozumieją wagę tego wydarzenia. - *Jesteśmy 60 dni przez rocznicą odzyskania niepodległości przez Polskę, ale już teraz widać, że Polska włączyła się obchody tej uroczystości. Chciałem wszystkim Państwu za to podziękować.*

Następnie minister **Andrzej Dera** odczytał list od prezydenta RP **Andrzeja Dudy**. - *Samorządy powiatowe miały znaczący udział w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego, a oddanie głosu obywatelom w sprawach, które najlepiej znali, wynikała wprost z idei ruchu Solidarności. Było to również w pewnej mierze przywrócenie polskiej tradycji, wzięwszy pod uwagę fakt, że powiaty już od wieków miały w naszej historii ugruntowane miejsce. Bardzo się cieszę, że od samego początku samorządność terytorialna stara się sprostać wyzwaniom współczesności, a jednocześnie kładzie duży nacisk na kultywowanie dziedzictwa małych ojczyzn. To właśnie dzięki istnieniu powiatów, dzięki kreatywności i wyteżonej codziennej pracy działaczy samorządowych mieszkańcy mogą jeszcze mocniej angażować się w lokalną kulturę, wzmacniając więzi społeczne i gospodarcze i pomnażając potencjał Polski powiatowej.* – napisał prezydent.

Uczestnicy spotkania otrzymali reprinty „Kalendarza Niepodległości” z 1939 r. - publikacji wydanej przez Kancelarię Prezydenta RP we współpracy z Archiwum Akt Nowych. Na temat publikacji można przeczytać [TUTAJ](#).

Dyrektor Biura ZPP **Rudolf Borusiewicz** podzielił się refleksją nad stuleciem odzyskania niepodległości przez Polskę i roli samorządu w tym okresie. Przypomniwał, że podstawą samorządu terytorialnego jest wspólnota. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości władze zdecydowały się na przekazanie władzy lokalnym wspólnotom.

Dyrektor przytoczył kilka ważnych dla samorządu terytorialnego dat. W 1918 r. utworzono rady gminne a rok później miejskie i powiatowe. W konstytucji z 17 marca 1921 r. pojawia się już twierdzenie, że Rzeczpospolita Polska opiera swój ustrój na zasadzie szerokiego samorządu terytorialnego. A jednostkami samorządu terytorialnego mają być gminy, powiaty oraz województw.

- *Rzeczpospolita Polska, opierając swój ustrój na zasadzie szerokiego samorządu terytorialnego, przekaże przedstawicielstwu tego samorządu właściwy zakres ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, który zostanie bliżej określony ustawami państwowymi* – zapisano w konstytucji marcowej.

- *Mamy więc 100-lecie fundamentu ustroju RP. To ewidentny sukces. 28 lat temu Polska upodmiotowiła wspólnoty gminne a 8 lat później powiatowe* – podawał Rudolf Borusiewicz.

Dyrektor podkreślał również, że jak głębokie są więzi wspólnotowe. - *Cały okres przed odzyskaniem niepodległości Polska zachowała kulturę we wspólnotach lokalnych.*

Następnie uczestnicy zgromadzenia obejrżeli film z momentu wręczania aktów utworzenia powiatów, który odbył się 20 lat temu na Zamku Królewskim w Warszawie.

Zaraz po nim rozpoczęła się sesja prezentująca dokonania powiatów w ostatnich 20 latach. Jako pierwsza wystąpiła **dr Jowanka Jakubek-Lalik**, która reprezentuje jednostkę wydziału, w której pracował niegdyś prof. Michał Kulesza. - *Jestem przekonana, że gdyby był dziś z nami prof. Michał Kulesza, były*

niesamowicie dumny i zadowolony z tego, jak powiaty przez te dwadzieścia lat zdają egzaminy ze swojego istnienia, jak obronną ręką wychodzą z wielu kryzysów i z sytuacji na pewno nie są łatwe. Następnie omówiła kwestie tego, jak funkcjonuje samorząd powiatowy w odniesieniu do koncepcji jego powstania. Jak tłumaczyła mówczyni, samorząd był pomyślany jako miejsce kompleksowej obsługi obywatela. Podkreślała, że skutki doskonale przeprowadzonej reformy samorządu terytorialnego do dzisiaj są bardzo dobrze odbierane. - To władze lokalne mają być odpowiedzialne są sprawy lokalne. Najpierw bardzo dobrze wprowadzono samorząd gminny. Jest to doniosłe zjawisko, bo nie wszędzie się to udało. Reformy były wprowadzane krok po kroku i to jest uch wielka siła. Bo udawało się wyciągać wnioski. Od samego początku było wiadomo, że gminy polskie nie będą w stanie obsłużyć obywatela kompleksowo. Wiedzano, że poza gminą i regionem, będzie jeszcze potrzebny trzeci rodzaj samorządu.

*- Mapa powiatów ułożyła się praktycznie sama. Nie było siłowania się. – zaznaczała prelegentka. **Dr Jowanka Jakubek-Lalik** odniosła się także do problemów, z którymi zmagają się powiaty. Zwróciła uwagę na to, że praktycznie od samego początku wykonywanie zadań przez powiaty jest niedofinansowane. Mówiąc o zadaniach powiatów, prelegentka zwróciła podniosła kwestię skrajnie niekorzystnego ukształtowania kompetencji i podziału zasobów w niektórych sferach, np. w ochronie zdrowia, na błędne skalibrowanie zadań - pozostawienie na poziomie gminnym odpowiedzialności za zadania mające charakter wykraczający poza granice gminy oraz na stopniowe osłabianie zespolenia inspekcji na poziomie powiatowym.*

Grzegorz P. Kubalski, zastępca dyrektora Biura ZPP przedstawił przygotowany przez ZPP raport pt. „Dorobek 20-lecia samorządu powiatowego”. Ukazuje on jak przez dwie dekady odrodzone powiaty służą obywatelom, wykonując liczne, różnorodne a przy tym ważne zadania. Prelegent odniósł się do kwestii finansowych. W latach 2001-2017 powiaty wydatkowały łącznie kwotę ponad 325 mld zł. - *To jest kwota bardzo znacząca.* - podkreślał **Grzegorz P. Kubalski**. Dyrektor zwrócił uwagę na strukturę wydatków. W pierwszej kolejności jest to edukacja młodego pokolenia, następnie drogi publiczne a trzecie to zagadnienia związane z opieką społeczną.

W okresie 2001-2017 wydatki majątkowe powiatów wyniosły przeszło 46,4 mld zł ogółem (14,3% wydatków). Większość wydatków majątkowych dotyczyła działu transport i łączność (59% wydatków majątkowych).

- Powiaty to nie tylko miejsce, gdzie wydatkowane są środki publiczne na zadania bieżące. Powiaty to także poważny inwestor w sferze publicznej. – podsumowywał **Grzegorz P. Kubalski**.

Temat finansów powiatowych pojawił się także w prezentacji pt. „Obraz finansów powiatów na przestrzeni ostatnich lat”, którą przedstawił **Wojciech J. Konat**. Jak mówił, ponad 30 mld zł to kwota jaką samorządy zainwestowały w ubiegłym roku. Większość inwestycji to drogi. Zwrócił przy tym uwagę na to, że powiaty coraz więcej środków finansowych wydają na pomoc społeczną.

Podczas zgromadzenia odbyła się jubileuszowa sesja plenarna pt. „Refleksje 2018+ z dwóch perspektyw” – perspektywy osób tworzących reaktywowane powiaty i obecnie się nimi zajmujących.

Rozpoczęła je transmisja wystąpienia **prof. Jerzego Buzka**, premiera RP w latach 1997-2001, za którego rządów, 20 lat temu, reaktywowano powiaty. – *Spotykacie się Państwo dziś na Zamku Królewskim, w sali, w której 20 lat temu miałem zaszczyt wręczać akty powołania, usamorządowania wspólnot powiatowych. Okazja jest nadzwyczajna.* - mówił. Zauważał znaczenie demokracji obywatelskiej. - *Na*

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: niedziela, 16, wrzesień 2018 11:35

Sylwia Cyrankiewicz-Gortyńska

Odsłony: 1775

poziomie lokalnym najlepiej rozumiemy, jak ważna jest demokracja obywatelska. Oddanie władzy ludziom. Ten cel przyświecał nam 20 lat temu, gdy wprowadzaliśmy trójstopniową strukturę samorządu terytorialnego przywracaliśmy samorządowe powiaty. Było dla nas jasne, że samorządy są bliżej ludzi niż władza centralna. Premier podkreślał, że to samorządowcy lepiej znają potrzeby mieszkańców, znają na nie rozwiązania. Władze samorządowe są wynikiem wyborów a te są przed nami.

Następnie w ramach sesji odbyły się dwuosobowe dyskusje z udziałem **prof. Ireny Lipowicz i Andrzeja Maciejewskiego, dr Mieczysława Janowskiego i Andrzeja Pajaka, Janusza Tomaszewskiego i Krzysztofa Kwiatkowskiego, Waldemara Rataja** (głównego doradcy ds. reform ustrojowych państwa w Gabinetie Prezesa Rady Ministrów Jerzego Buzka) oraz **Andrzeja Dery**.

Podczas posiedzenia wystąpił ponadto **Jerzy Stępień**, sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku. Zastanawiał się nad tym, w jakim kierunku ustrojowym dąży wizja obecnej władzy. Twórcy reformy samorządowej, w tym Jerzy Stępień wiedzieli, że chcą iść drogą obraną przez państwa zachodnie. Jak podkreślał mówca, łatwo zauważyć, że na zachodzie obywatele mają bezpośredni wpływ na kształt władzy centralnej i lokalnej czy regionalnej. I wszyscy wiedzą, że to co jest lokalne czy regionalne nie zależy od władzy centralnej. Natomiast na wschodzie ludzie nie mają wpływu na kształt władzy czy to centralnej czy lokalnej i wiedzą o tym, że to co jest na dole zależy od władzy centralnej.

- Oby nie doszło do centralizacji władzy. Miejmy nadzieję, że samorząd powiatowy jest równie ugruntowany jak samorząd gminny. A ta powiatowość została potwierdzona przez samorządy grodzkie. Nie ma już cofnięcia od samorządowego powiatu. – twierdził **Jerzy Stępień**.

Spotkanie zakończyła uroczysta gala, podczas której odznaczeni zostali starostowie i prezydenci 20-lecia. Z listą uhonorowanych można zapoznać się [TUTAJ](#).

Galeria zdjęć ze Zgromadzenia Jubileuszowego dostępna jest [TUTAJ](#).